

Seakasvatusest makroanalüütiku vaates

Raul Eamets
peaökonomist

Seakasvatuse konverents 2024
Seakasvatuse sektori pikk plaan – üks tervis
Roosta, 5 september 2024

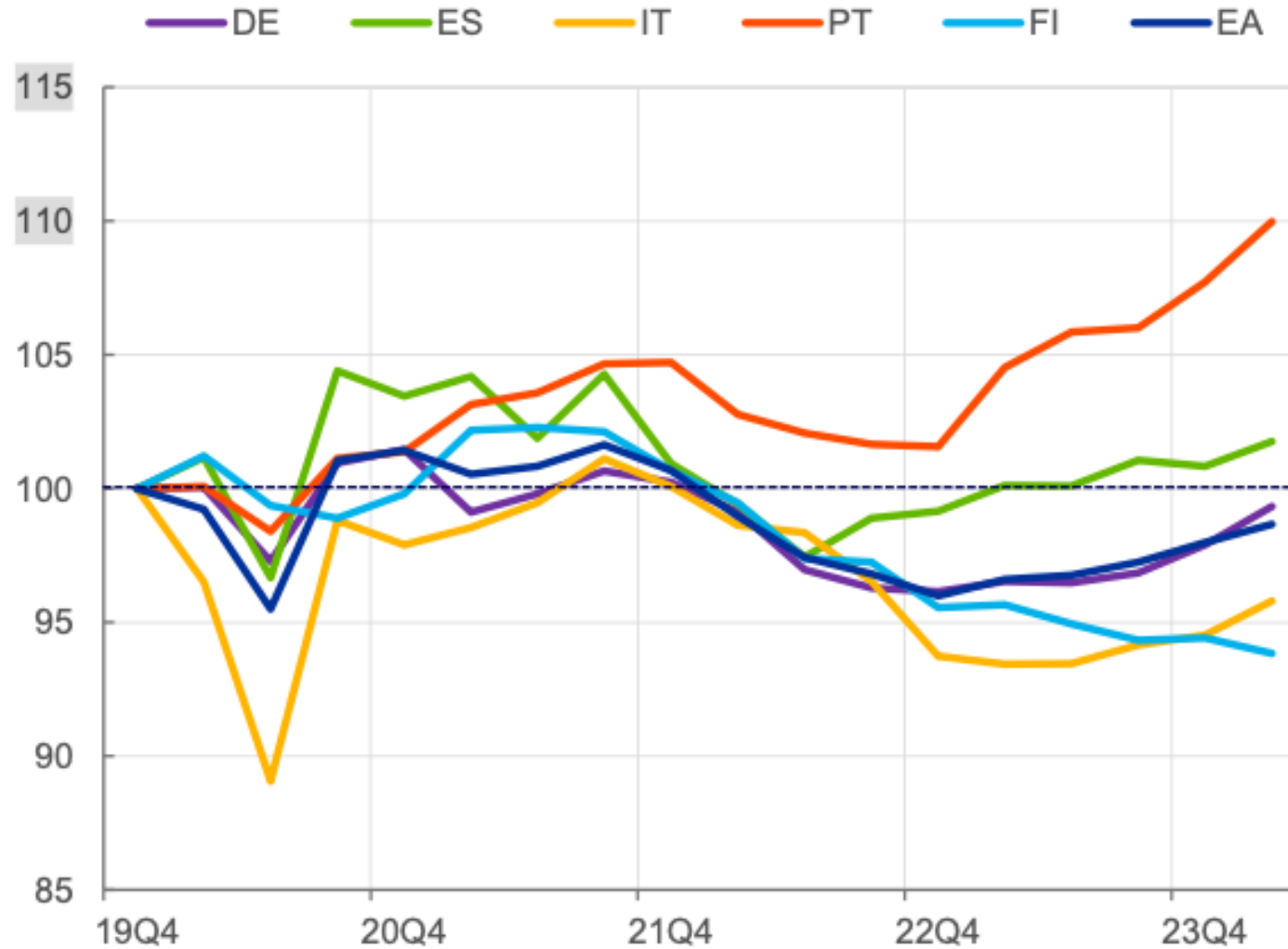

Mis meid majanduses ees ootab?

- Eesti : selle aasta teises poole kerge majanduse elavnemine, kokkuvõttes majanduslangus umbes 1%
- Järgmine aasta majanduskasv 1,5-2 %, inflatsioon 5%, oluline surve palgakasvule, sest tööturu olukord jätkuvalt hea. Kui palgad kasvavad jätkub ka hinnatõus.
- Inimeste reaalne ostujõud väheneb, sest inflatsioon ja tarbimismaksud vähendavad sissetulekute ostujõudu
- Ekspordipartnerid: Soomel hakkab paremini minema (2024 -0,5%. 2025 1,2%), Rootsis amuti (2024 0,8% ja 2025 2,5%), Läti ja Leedu on kasvutrajektoiril. Saksamaa kui Euroopa majanduse mootor on raskustes, 0,3% kasvu sellel aastal , 1,1% järgmine aasta.

Real compensation per employee

(indices: 2019 Q4 = 100)

Sources: ECB, BIS and ECB staff calculations.

Notes: Compensation per employee is deflated by national CPI for Germany (DE), Spain (ES), Italy (IT), Portugal (PT) and Finland (FI). The euro area (EA) is deflated by HICP.

Last observations: 2024 Q1.

Euroopa Liit: inflatsioon ja intressid

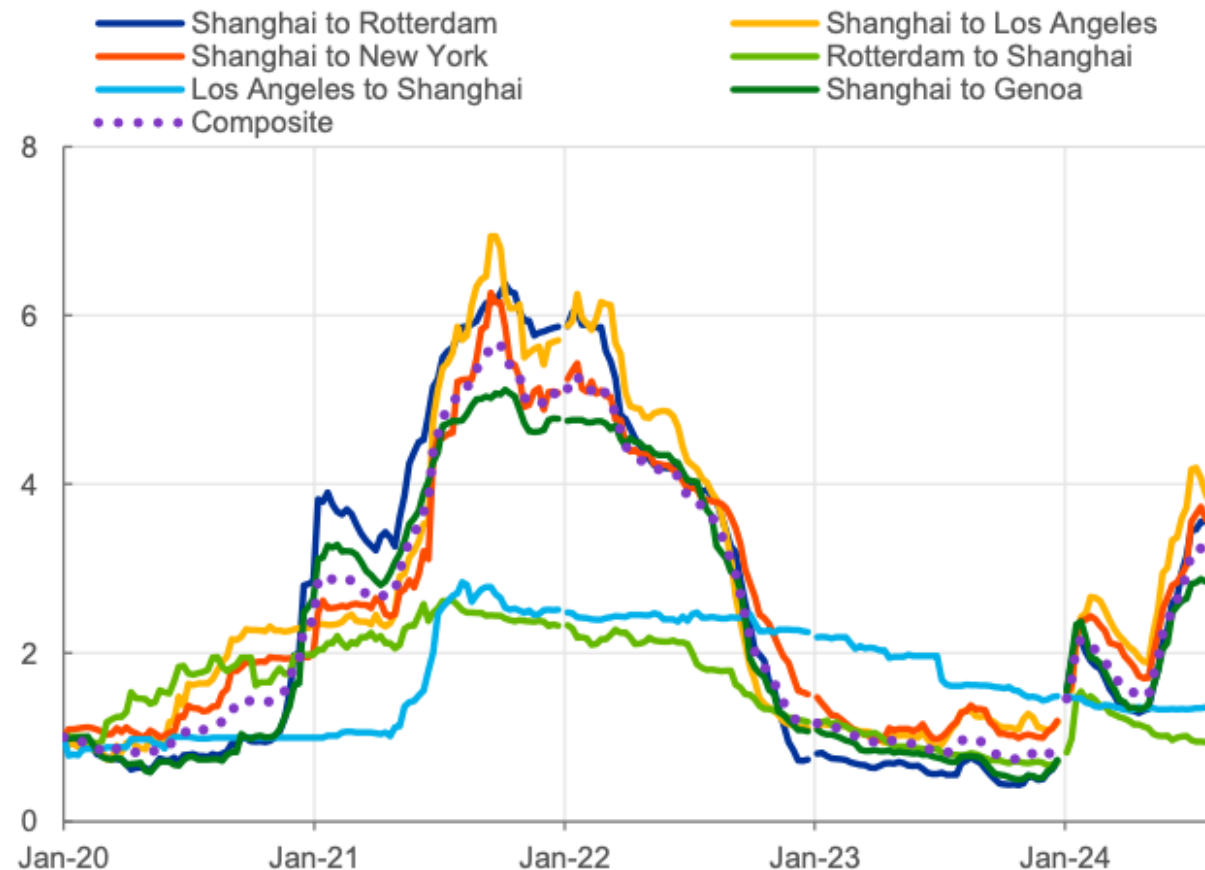
- Intressid, kindlasti üks langetus sellel aastal tuleb veel, kas see juhtub 12. sept, natuke kahtlane. Aasta lõpu euribori prognoos 3-3,2%, järgmise aasta lõpuks võiks olla 2%. Jätkuvalt on EL palgakasv liiga kiire, see omakorda lükkab tagant inflatsiooni.
- 12. sept märgilise tähendusega kui ECB langetav intresse võib see tähendada paradigma muutust keskpanga poliitikas
- Euro riikides eeldatakse, et inflatsioon tuleb tagasi 2%-le 2025 aasta lõpuks

Selleks on vaja eeltingimusi

- Tööjõu ühikulu tuleb alla ehk palgakasv pidurdub oluliselt, ei pruugi nii juhtuda
- Ettevõtjad maandvad kasvanud tööjõu kulud peamiselt oma kasumitesse ja hinnad tarbijale jäävad stabiilseks
- Geopoliitiline olukord ei suurena logistika ja transpordi kulusid

Geopoliitilised riskid suurendavad transpordikulusid

Shipping prices
(indices, January 2020 = 100)

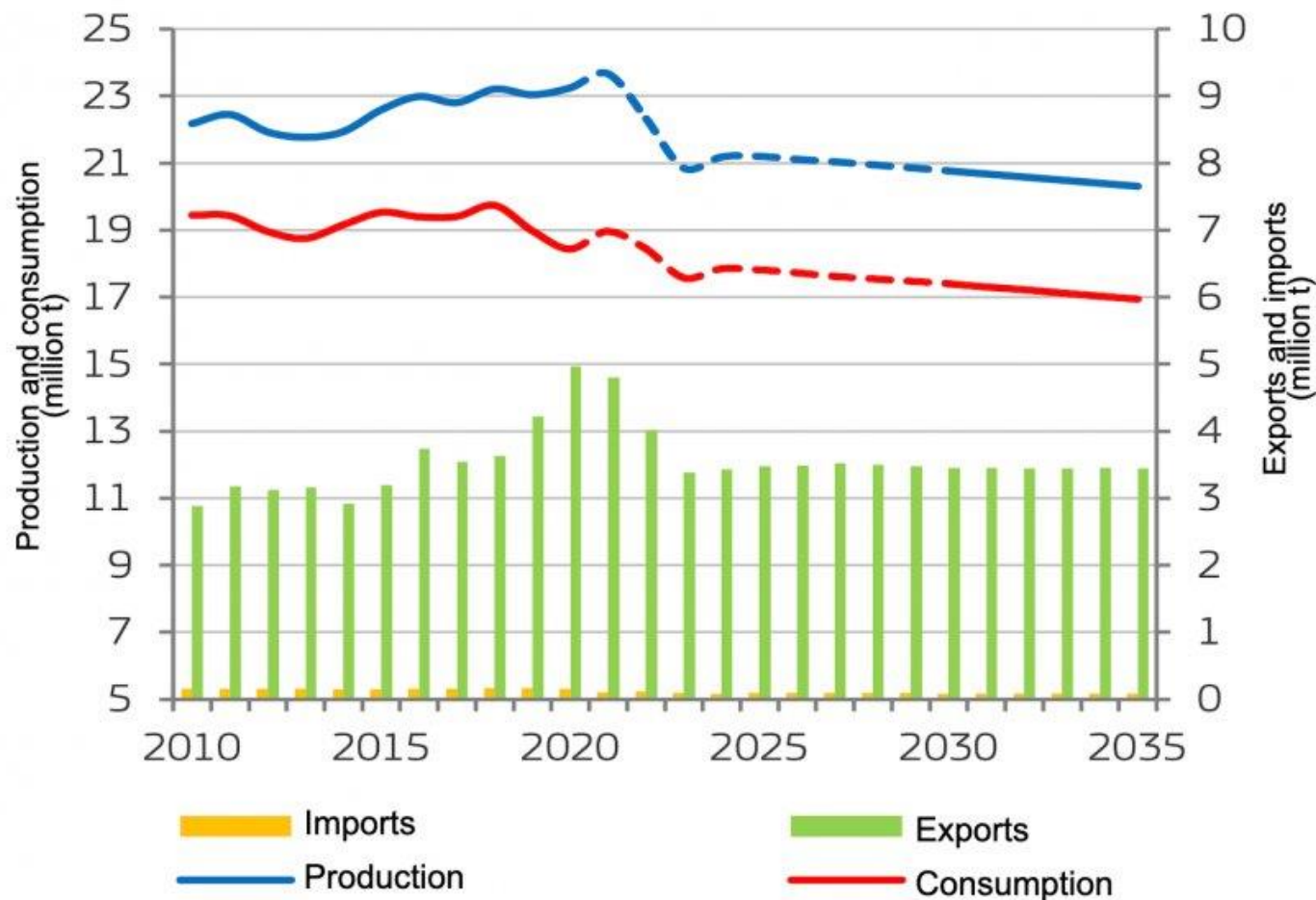

Sources: Drewry and ECB staff calculations.

Notes: Drewry freight costs (for forty-foot equivalent unit shipping container).

Latest observation: 22 August 2024.

Sealiha: pigem prognoositakse langust nii tootmises kui tarbimises

Sealiha tarbimine Euroopas väheneb:

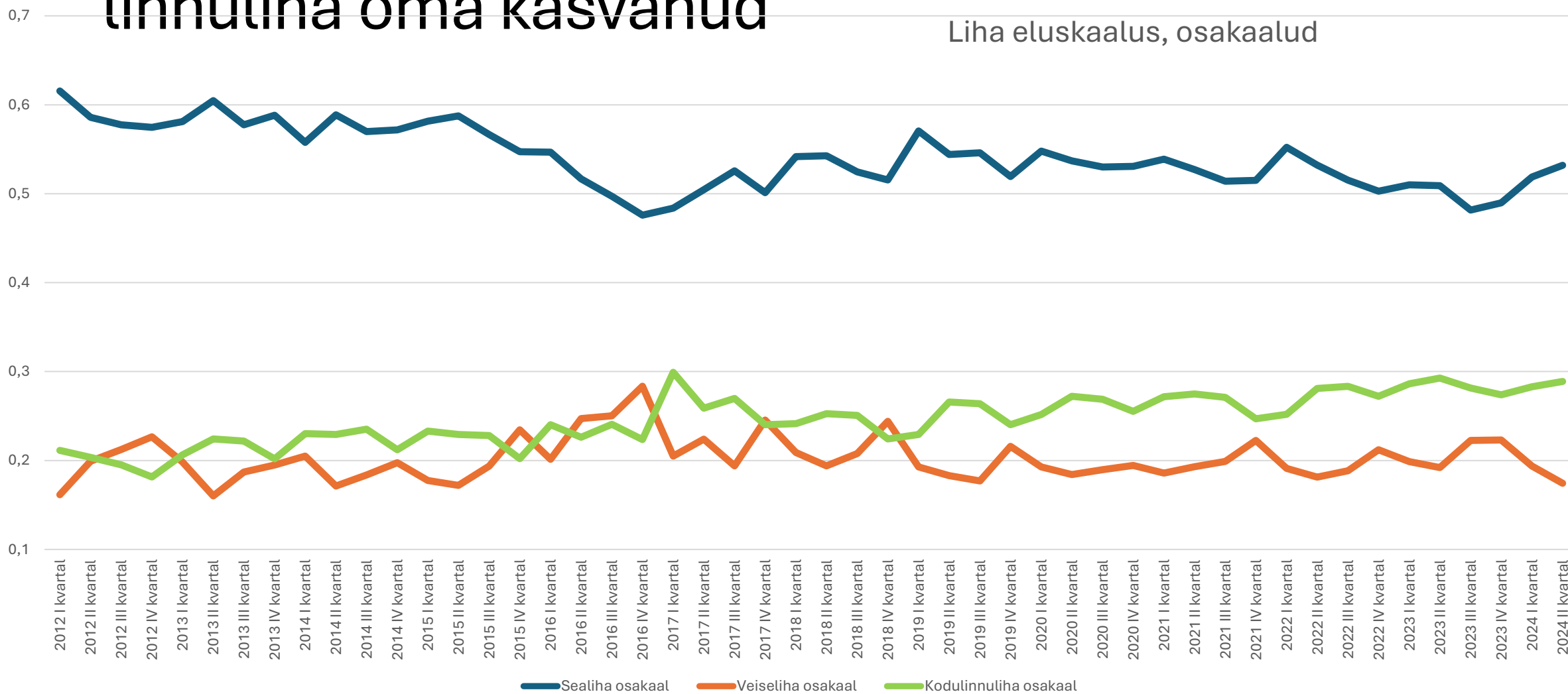
- Tervise hoiakud, liha tarbimine üldiselt vähenenud
- Keskkonna mured, kasvuhoonegaaside emissioon
- Loomade heaolu
- Taimsete asendustoodete kiire levik ja sortimendi laienemine
- Kultuurilised ja demograafilised tegurid, (moslemite kogukonna suurenemine, noored rohkem taimetoitlased)
- Majanduslikud tegurid, toiduainete hinna kiire tõus
- Toiduohutuse teemad (Aafrika seakatk)

Mis mõjutab sealiha tootmist

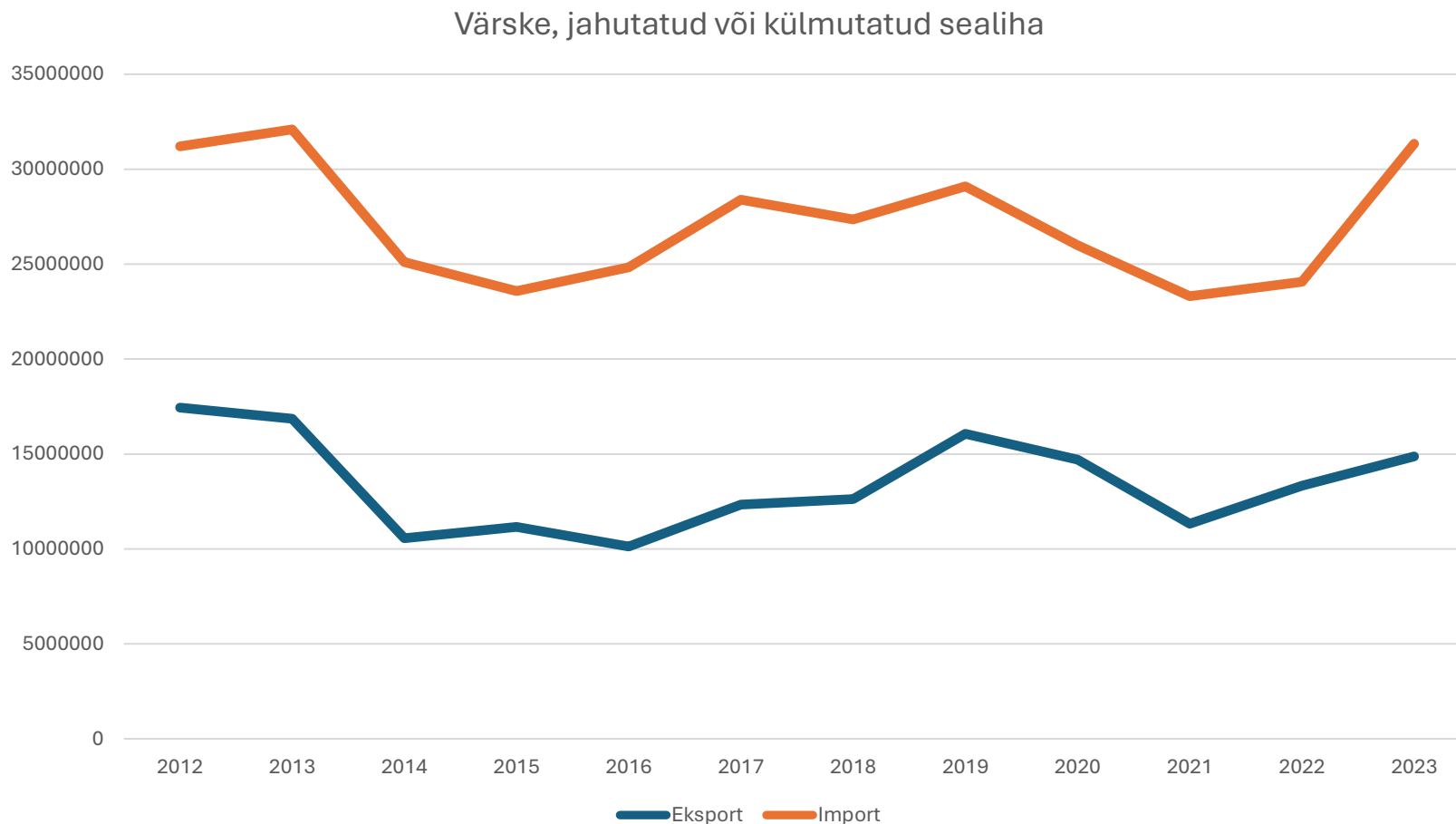
- Langev nõudlus (tervise, keskkonnakaitse ja eetika hoiakud)
- Aafrika seakatk, ekspordipiirangud
- Tootmise omahinna kasv, kasvanud sisendite hinnad
- Tööjõu defitsiit, maaelanikkona vähenemine, noortele ei ole valdkond atraktiivne
- Regulatsioonid ja poliitikad (loomade heaolu regulatsioonid, keskkonna regulatsioonid)
- Konkurents maailmaturul

Eesti: sealiha osakaal on natuke langenud, linnuliha oma kasvanud

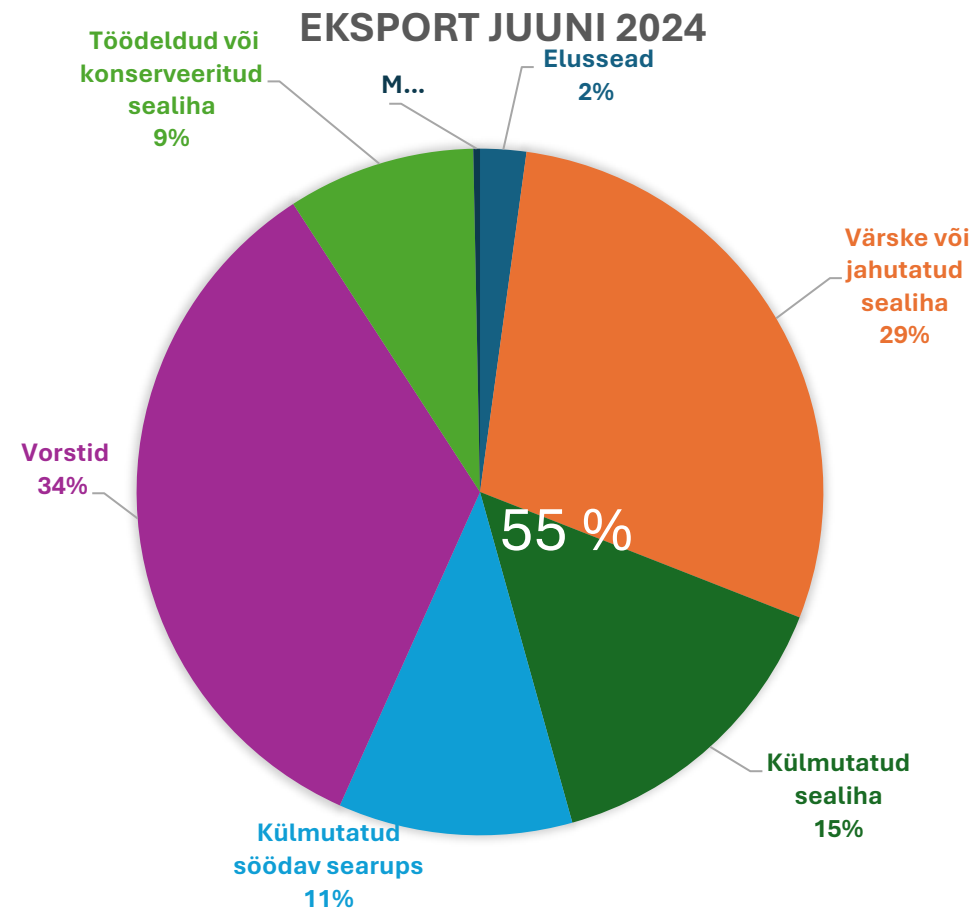
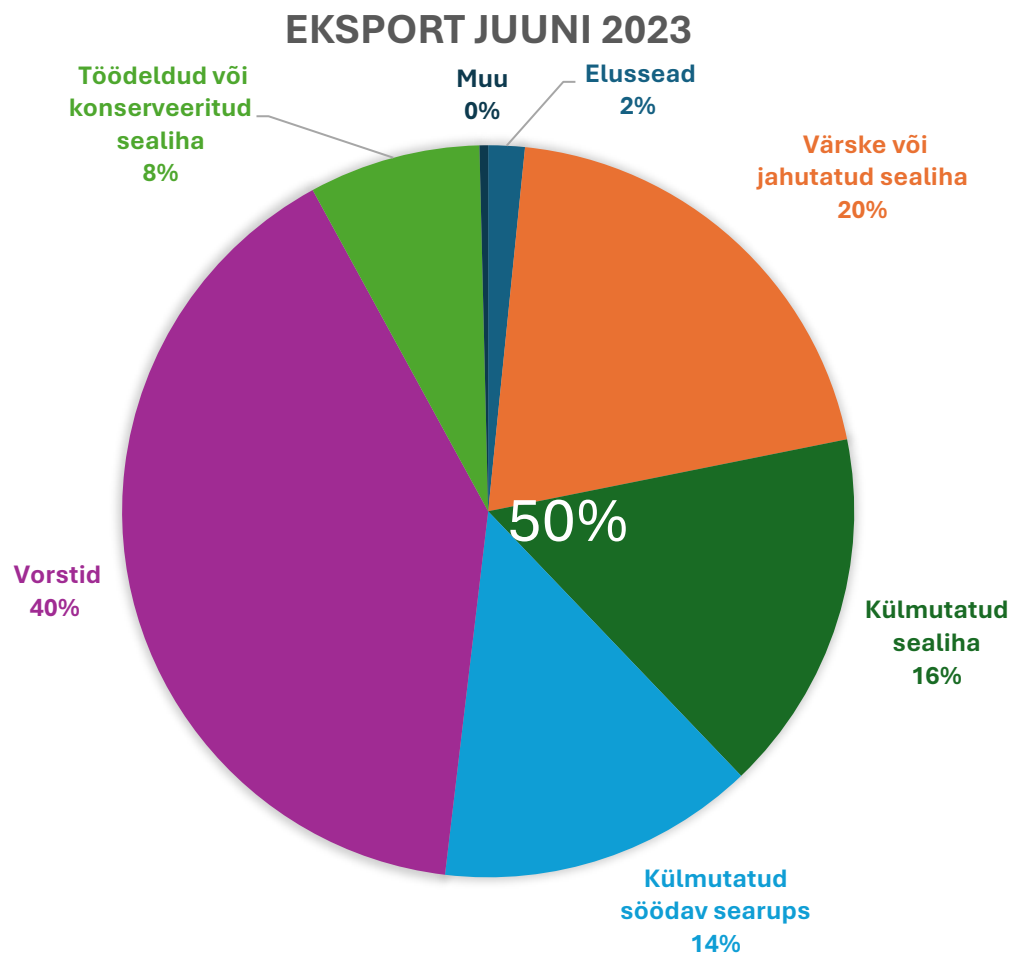
Liha eluskaalus, osakaalud

Ostame sisse selleks, et kallimalt tagasi müüa

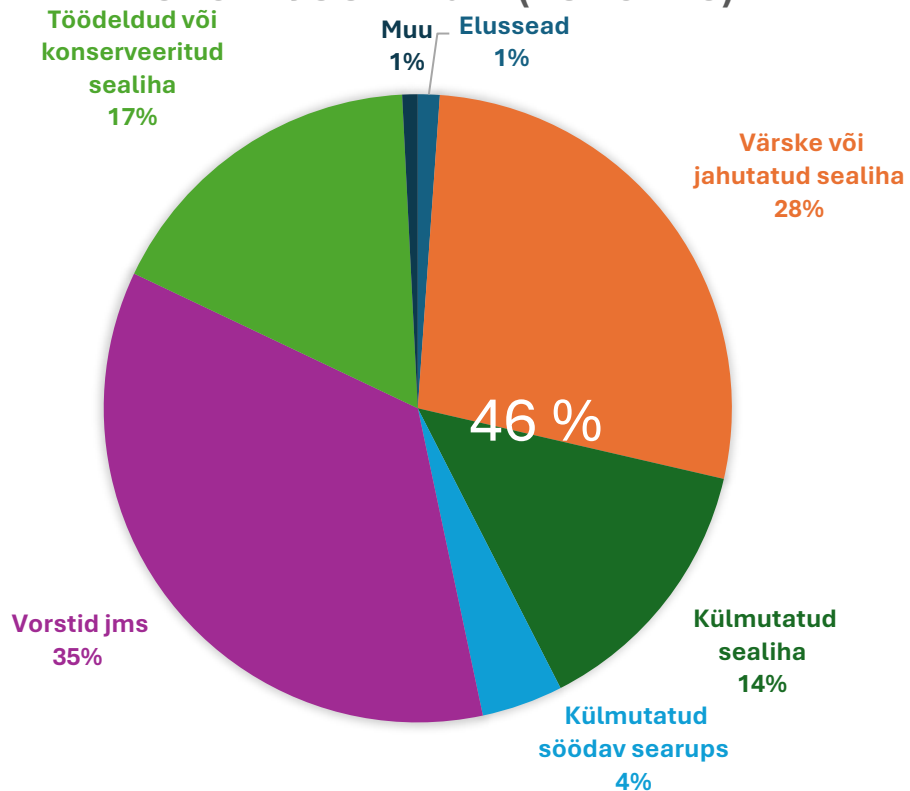

Tooraine ekport pool kogu ekspordist (tonnid)

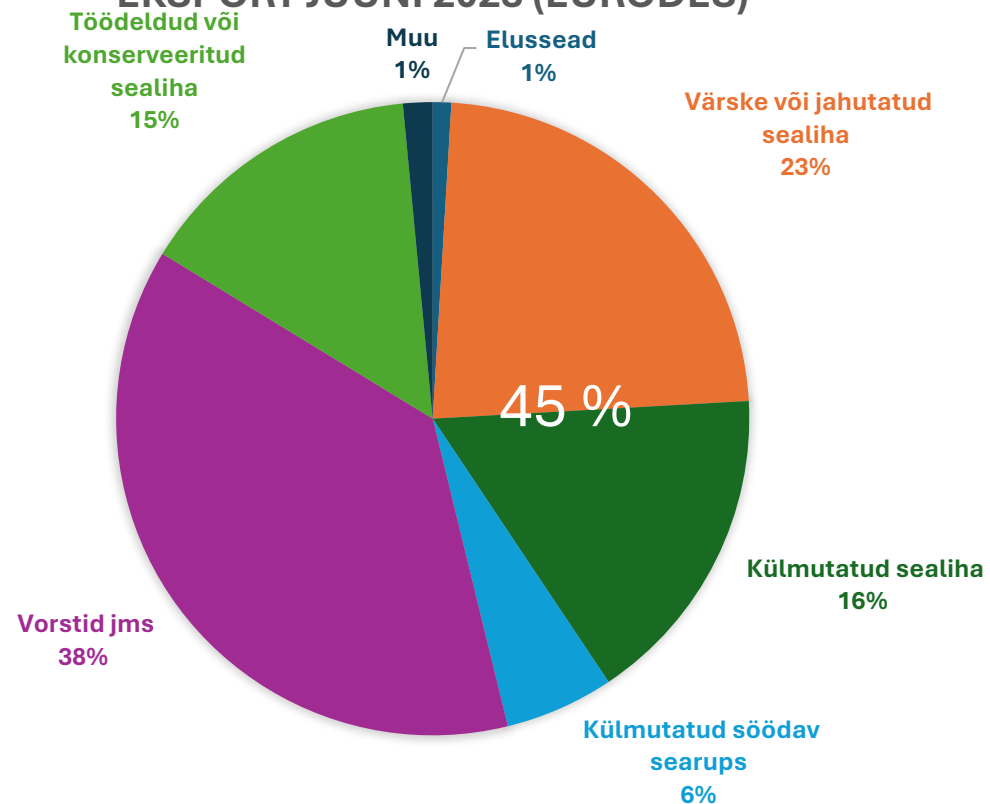

Peaegu sama seis eurodes

EKSPORT JUUNI 2024 (EURODES)

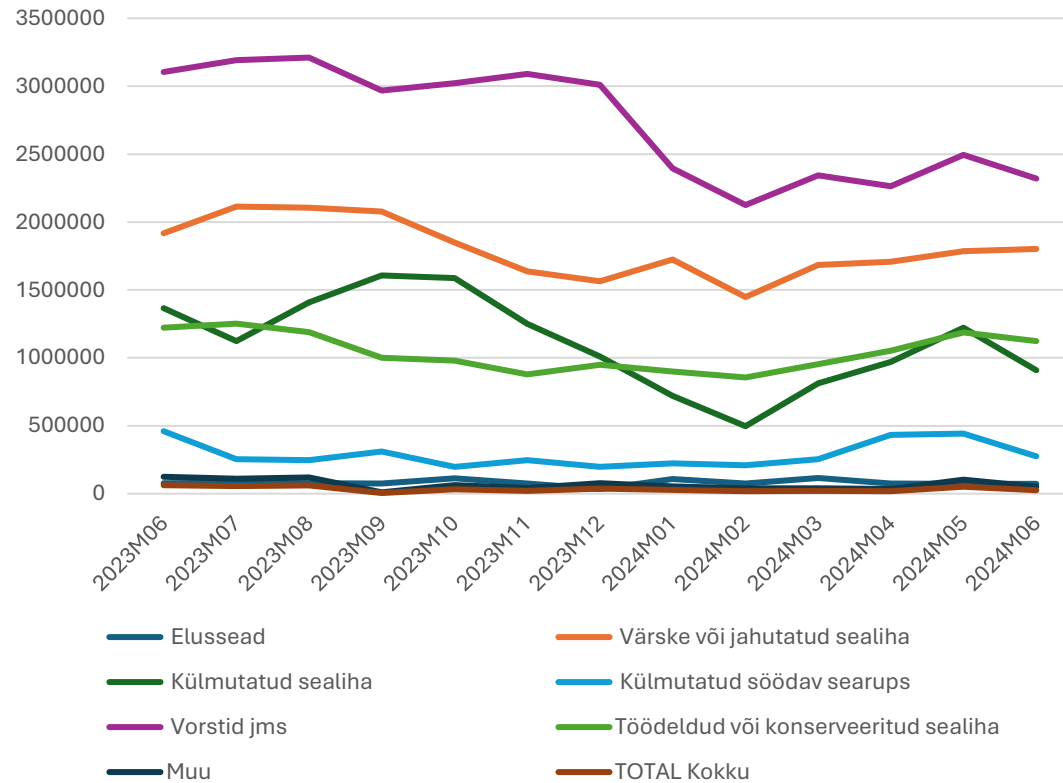

EKSPORT JUUNI 2023 (EURODES)

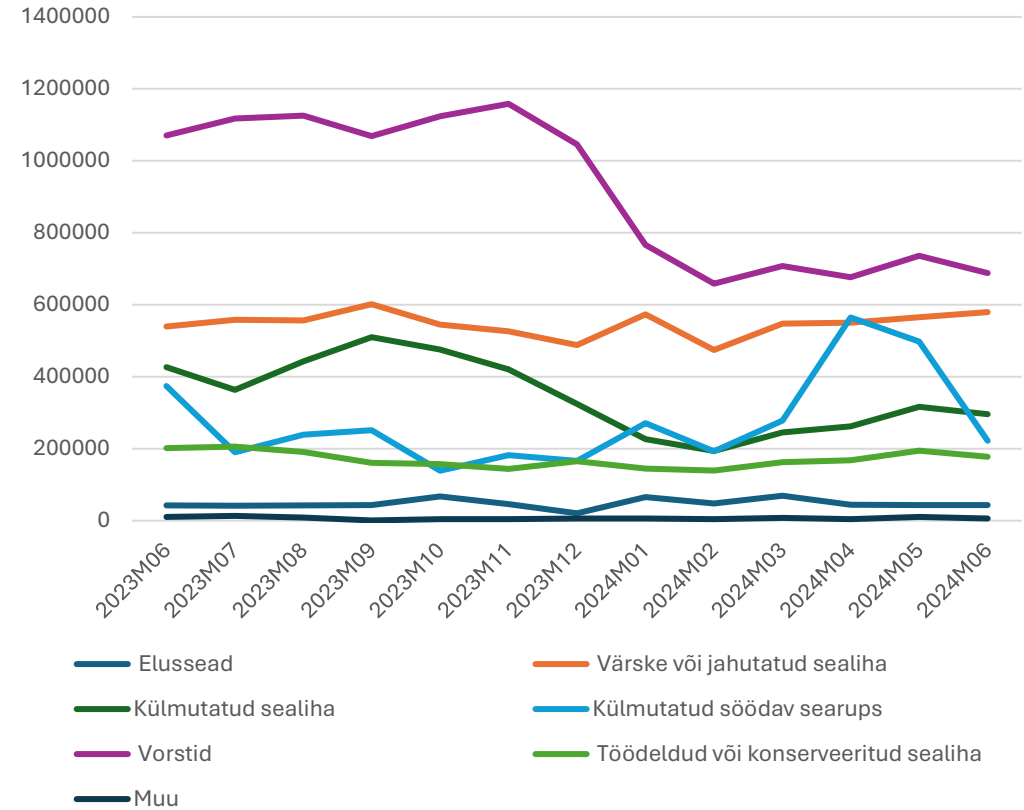

Eesti päritolu toodang külmutatud liha puhul 18% ja värskel 93%

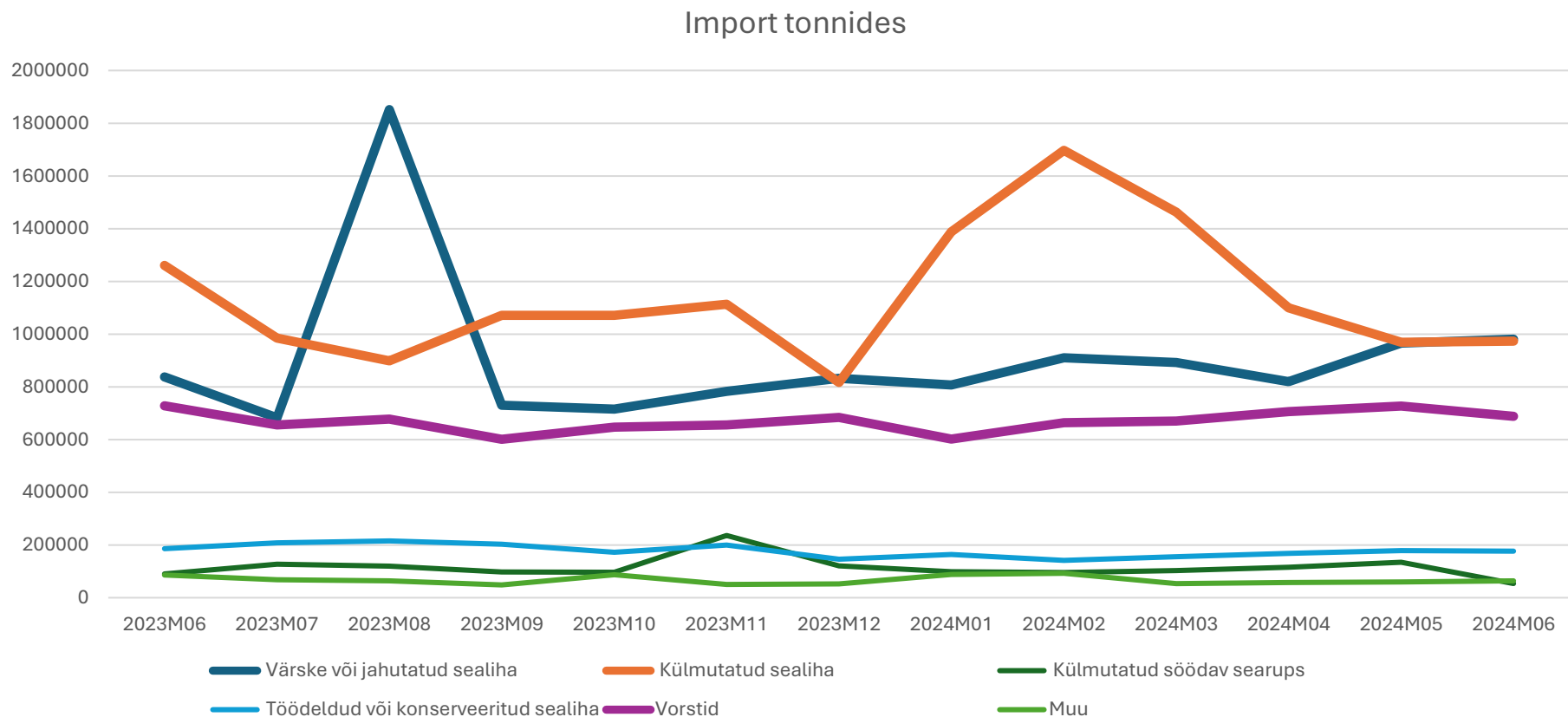
Eksport eurodes

Eksport tonnides

Impordis domineerib ka tooraine

Mõned küsimused, millele täna selgeid vastuseid ei ole

- Kas lihatootmine peabki jääma peasjalikult siseturu tarbeks, või peaksime mõtlema ekspordi suurendamise peale. Kas võiksime olla sealihaga eksportiv riik?
- Kuidas vääridada toorainet või lepime sellega, et igaüks ise kodus vääridab?
- Kui palju täna vääridatatakse sealihaga vorstitööstuses näiteks?
- Suurelt mõtlemine: Kuidas pääseda suurtesse kettidesse (McDonalds näiteks)?

Ohukohad

- Kuidas olla valmis EL direktiivide karmistumisele? Seakatku oht pärsib nõ mahetootmist. Hetkel ei ole direktiivid (a la puurikandade keelustamine) veel teema, 15-20 a vaates kindlasti on.
- Skandinaavia ketid dikteerivad nõuded, millele liha peab vastama, sealt võib tulla reeglite karmistamine isegi varem.
- Keskkonna nõutele vastavate tapamajade vähesus on ka takistuseks toodangu väärimisele. Ühistu?

Positiivse poole pealt

- Radikaalse veganluse jõud hakkab raugema
- Eestlased on alati sealiha söönud ja see jääb nii ka tulevikus
- 3D prinditud liha ei muutu Eestis ilmselt mitte kunagi konkurentsivõimeliseks
- Loodame, et teaduse areng suudab paremini kontrolli alla saada erinevad epideemiad
- See avaks ka suuremad võimalused rohumaa sigade pidamiseks

Kokkuvõtteks

- Turg on keeruline, sest hinnatõusud ja maksutõusud vähendavad elanikkonna ostujõudu
- Tootmise sisendid kallinevad
- Lisandväärtuse loomist sektoris liiga vähe, “toome sisse puu koos okstega veame välja ümarpalki”.
- Tulevikus võib eeldada regulatsioonide karmistumist, selleks tuleb valmistuma hakata juba täna
- Tegeleda tuleks pudelikaeladega, võib-olla siin vajalik ka riigi täiendav toetus.

Lõpetuseks

Dilemma

- Kas me jääme ootame uut hullulehma tõbe, või linnugrippi või hakkame harima oma tarbijat, et kodumaine toit on ainus õige ja tervislik toit. Seda viimast mitte keegi peale teie tegema ei hakka.

Reklaami ka 😊

Valminud on videoloengute sari „Bigbanki majandusakadeemia“. Kuni 5-minutilistes lühimaterjalides jagab Bigbanki peaökonomist Raul Eamets lihtsal ja selgel viisil teadmisi majanduse algtõdedest. Raul Eamets on üle 37 aasta õpetanud Tartu Ülikoolis majandust, sellest 18 aastat makroökonoomika professorina.

Kas sind või sinu lähedasi huvitab näiteks:

- Mis on raha ja kust see alguse sai? Miks on raha majanduse üks oluline komponent?
- Kuidas krüptoraha süsteem täpselt toimib? Kas krüptoraha on tegelikult raha ja kas see on usaldusväärne?
- Mis on pangad ja mis on nende eesmärk? Kuidas toimub pangas raha ringlemine läbi hoiuste ja laenude?

Vaata siit! 🖱️ <https://www.bigbank.ee/majandusakadeemia/>
Jaga ka sõprade-tuttavatega!

